

Požadavky dneška i budoucnosti: odpovědnost, kvalita, náročnost

Na zasedání červencového pléna ÚV KSČ bylo přijato usnesení o svolání XV. sjezdu naší strany, který zhodnotí dosavadní pětiletou cestu a vytyčí základní linii pro celé další období. Jak již zdůraznil generální tajemník ÚV KSČ soudruh Gustáv Husák, smyslem předsjezdového období musí být náročné a kritické posouzení dosavadních pozitivních zkušeností a výsledků, ale současně i všech nedostatků a problémů, které brzdily náš vývoj. Naším úkolem v armádě je v duchu jednání červencového pléna soustředit pozornost na další zkvalitňování práce strany tak, aby výrazněji ovlivňovala proces velení, přípravy vojsk, kázeň a politickomorální stav ČSLA.

Několikrát jsme již zdůraznili, že hlavním a rozhodujícím obsahem předsjezdové kampaně musí být tvůrčí naplňování závěrů listopadového pléna ÚV KSČ, které jsme v našich podmínkách dále rozpracovali na celoarmádní poradě předsedů ZO KSČ. Můžeme říci, že právě plnění těchto závěrů přispělo v posledním období k prohloubení názorové a akční jednoty komunistů v ČSLA, že přispělo k dalšímu posílení jednotného úsilí velitelů, politických orgánů i organizací. Výrazný růst autority stranických organizací a posílení důvěry lidí v politiku naší strany bylo by možné dokumentovat na řadě faktů o politické i pracovní aktivitě, zejména jak se to projevilo při rozvoji a výsledcích socialistického soutěžení v armádě.

Positivní výsledky, které jsou patrné ve všech oblastech naší socialistické společnosti, včetně naší práce v armádě, potvrdily realitu linie XIV. sjezdu KSČ i její pevnou spjatost se zájmy pracujících a jejich úsilím o úspěšnou realizaci politiky strany. Bylo by ovšem falešné vyvozovat z těchto úspěchů nějaké závěry o sebeuspokojení. Dopustili bychom se vážných chyb, kdybychom se vyhýbali řešení nedostatků a problémů, které se v našem životě objevují. Proto s takovou naléhavostí listopadové plénum loňského roku i červencové plénum ÚV KSČ z letošního roku vyzdvihlo úkol náročně a kriticky posoudit naše výsledky, postavilo do popředí význam trvalého úsilí o zdokonalování a vysokou efektivnost metod a stylu práce, o to, aby kvalita řídicí a organizované práce odpo-

vídala potřebám a současnému charakteru naší společnosti i vnitrostranického života. Z toho také vyplývá závěr, že metoda kritické analýzy má být základní metodou přístupu k posuzování výsledků naší práce i nástupem pro vytyčení dlouhodobých úkolů a cílů, které před námi stojí.

Je správné zdůraznit, že metoda přístupu ústředního výboru se stala příkladem pro další stranické organizace a komunisty i v našich jednotkách a útvarcích. Právě na závěrečích listopadového pléna se vytvářela nová aktivní jednota družného úsilí funkcionářů velení a politických orgánů jako osvědčená metoda plnění všech náročných úkolů. Přesto jsme byli svědky rovněž takových tendencí, kdy se pozornost soustřeďovala jenom na dílčí, nepodstatné otázky, kdy se chtělo jenom, jak se říká, udělat si čárku a jít dále ve starých kolejích. Proto znovu musíme připomenout, že dobrá příprava XV. sjezdu vyžaduje zvyšovat v řídicí a organizátorské činnosti dále stranickou odpovědnost za splnění úkolů. Musíme svést rozhodnější boj proti přežívajícím nedostatkům. Komunisté musí být v čele boje proti každé průměrnosti v plnění úkolů bojové a politické přípravy. Nemělo by se stávat, abychom nečinně přihlíželi k porušování pracovní i vojenské kázně. Zdá se to všechno známé a samozřejmé, ovšem důležité je, abychom tyto správné požadavky vstúpili do myšlení i jednání lidí, aby se jimi řídili v každodenní činnosti jak vedoucí pracovníci, tak celé stranické organizace a pracovní kolektivy. Vyžaduje to od nás soustavnost a vytrvalost, zásadovost, pevnou vůli a nejednou i odvahu překonávat sami sebe.

Zhodnocení výsledků stranickopolitické práce i výsledků bojové a mobilizační připravenosti, které budou součástí předsjezdové kampaně, staví do popředí význam analytické činnosti, využívání vědeckých metod práce na všech stupních armádního řízení. Takový postup vyžaduje včas a správně rozpoznat hlavní a podstatné jevy a procesy, ke kterým v životě útvarů dochází. Měli bychom pomáhat razit cestu novému a pokrokovému. Abychom dokázali objevit nové vztahy a zákonitosti, musí se političtí pracovníci a vojenské kádry vůbec teoreticky vyzbrojovat, usilovat o svůj soustavný politický a ideový i teoretický růst. Tvůrčí uplatnění těchto poznatků v živé praxi umožňuje přijímat pak správná a potřebná opatření.

Je nutné otevřeně říci, že takový postup se zatím nestal součástí práce všech štábů a stranickopolitických orgánů. Nejvýrazněji se to projevuje např. při posuzování kázně a mimořádných událostí. Jednak se dopouštíme často srovnávání faktů a čísel, které jsou různé kvality a docházíme pak ke zjednodušeným závěrům. A co je horší, že se nám nedaří postihnout podstatné příčiny a závislosti negativních jevů, takže se tyto problémy znovu vracejí a vynucují si nové řešení. Týká se to však nejen této problematiky, ale celé řady rozborů a zobecnění ve vojenské a stranickopolitické činnosti. Proto požadavek zdokonalení analytické práce musíme brát vážně. Dobrý rozbor je první podmínkou pro vytyčení a splnění nových reálných úkolů, které na nás v příštím období čekají.

Ohlédneme-li se po výsledcích, kterých jsme v uplynulých čtyřech letech v armádě dosáhli, můžeme bezpečně říci, že úkoly, které stanovil XIV. sjezd KSČ na úseku obranyschopnosti země, jsou úspěšně plněny. Energicky bylo překonáno vážné narušení leninských principů výstavby socialistické armády z krizového období a pod přímým vedením ÚV KSČ byla obnovena a prohloubena vedoucí úloha komunistické strany v Československé lidové armádě. Upevnila se politická, ideová a organizační jednota armádní stranické organizace a všestranně se prohloubil vliv stranickopolitické práce na plnění úkolů a život vojsk. Ideově politická výchova přispěla k pevnému semknutí příslušníků armá-

dy kolem politiky strany. Trvale je upevňována jednota armády a lidu, která našla své vyjádření v aktivní práci příslušníků armády na veřejnosti, v podílu na branné výchově obyvatelstva i v pomoci národnímu hospodářství. Zvlášť výrazných úspěchů bylo dosaženo v období kampaně třicátých výročí.

V jednotě s naplňováním základních sociálně politických leninských principů výstavby armády byla prohloubena její organizovanost, zkvalitnila se výchova a výcvik a bylo dosaženo dalších úspěchů ve formování politickomorálních, bojových a psychických kvalit příslušníků ČSLA.

Je příznačné, že stranickopolitická práce obohatila své formy, zpřesnila své metody při vlivu na nejdůležitější oblasti bojové a politické přípravy. Aktivně se podílela na zkracování lhůt a norem při uvádění vojsk do bojové pohotovosti, ovládnutí nových moderních zbraní a techniky. Zvýšil se její vliv na plnění úkolů výcviku a rozhodujících příprav, jako je operační, taktická, střelecká, technická i některé speciální druhy. Na taktických velitelsko-štabních cvičeních jsme poznali, že byl vytvořen promyšlený systém stranickopolitické práce, odpovídající požadavkům soudobého boje. Opět se potvrdilo, že nejúčinnější a osvědčenou metodou uplatňování stranického vlivu na bojovou pohotovost, morálně politický stav a kázeň je osobní příkladnost komunistů. Všechny tyto dobré zkušenosti musíme umět zobecnit a zachovat do nového období.

Měli bychom se však více zamýšlet nad tím, proč v některých jednotkách převládají pozitivní zkušenosti a proč vedle nich jsou jiné jednotky, kde přetrvávají vážné problémy. Proč se někde objevují byrokratické vztahy mezi lidmi, proč náročnost a zásadovost velitelů někdy postihuje jenom okrajové jevy. A takových „proč“ si může a musí položit v okruhu své působnosti každý z nás. Chceme např. v budoucnu docílit toho, aby se více využívalo politickovýchovného působení v kázeňské praxi. Vyměřit trest není obtížným problémem, a mnohdy se považuje za nejschůdnější východisko v oblasti výchovy. Důležitější, i když namáhavější, je však měnit myšlení a postoje vojáků ke svým povinnostem a úkolům. To všechno jsou podněty k zamýšlení.

Úzce to souvisí s problémy mladých vojáků z povolání. Jejich smysl pro náročnost a odpovědnost se formuje podle podmínek, ve kterých žijí a pracují u jednotek. Často musí korigovat své ideály i pedagogické zásady získané ve škole. Je důležité, aby při tomto procesu získali pomoc a pochopení starších soudruhů. Že jde skutečně o naléhavý úkol, vynikne i z toho, když si uvědomíme, že za poslední dvě léta náš důstojnický sbor značně omládl. Vždyť jedna čtvrtina důstojníků je mladších 30 let. Velení armády přijalo celou řadu zásadních rozhodnutí, která umožňují rychlejší vyzvedávání mladých kádrů do funkcí, zvláště na stupních prapor a pluk. V současné době je jedna třetina velitelů pluků mladších 35 let. Na základě Směrnice MNO a N HPS ČSLA pro práci s mladými důstojníky byla uskutečněna určitá opatření ke zlepšení podmínek života mladých důstojníků. Stále se ovšem projevuje malá iniciativa při řešení jejich problémů u jednotlivých útvarů a svazků. Musíme proto zvýšit pozornost mladým důstojníkům a praporčíkům jak ze strany velitelů, politických orgánů, tak i stranických a svazáckých organizací. Je správné právě teď, v předsjezdovém období, navrhovat je do funkcí ve stranických i svazáckých výběrech. Musíme soustavně, dovedně a citlivě využívat mladého elánu a energie soudruhů ve prospěch zkvalitnění činnosti celé armády.

V období od XIV. sjezdu strany vzrostla ideově teoretická úroveň příslušníků ČSLA. Velký podíl na úspěších ideově výchovné práce mělo zavedení uceleného systému marxisticko-leninské přípravy důstojníků a generálů a v politic-

kém školení mužstva a poddůstojníků. Základem se stal ideově teoretický a vojenskopolitický odkaz V. I. Lenina a studium aktuálních dokumentů KSČ, KSSS a mezinárodního komunistického hnutí. Výrazného pokroku bylo dosaženo ve výchově k socialistickému vlastenectví a proletářskému internacionalismu a ve znalostech hlavních problémů mezinárodní situace. Napomohla k tomu rovněž intenzivně rozvíjená masově politická práce, zejména při oslavách 30. výročí vyvrcholení národní osvobozenéckého boje a osvobození Československa Sovětskou armádou.

Významné místo náleží i využívání vědy v podmínkách ČSLA. Podnětem ke zvýšení pozornosti této oblasti se stalo květnové plenární zasedání ÚV KSČ v roce 1974 k otázkám vědeckotechnické revoluce i otázky zvládnutí nové techniky a systémů. Vědecká pracoviště v armádě se aktivně podílejí při prosazování politiky strany v této oblasti, při zobecňování zákonitostí vývoje naší společnosti. Jsou však doposud značné rezervy. Rozvoj vojenské teorie nereaguje dostatečně rychle na technický rozvoj a změny ve výzbroji, na růst palebné síly vojsk, nedostatečně se zhodnocuje velká proměnlivost bojových akcí v soudobém boji. Je třeba říci, že jak vojenské, tak i společenské vědy musí daleko efektivněji předávat výsledky svých výzkumů do života vojsk. Společenské vědy by měly více přispět k objasnění stylu a metod práce, ukázat především aktuálnost některých stránek tohoto stylu ve vztahu k současnosti. Každým rokem narůstá rozsah a složitost úkolů v rozvoji vyspělé socialistické společnosti a s tím roste i úloha uvědomělého prvku ve společnosti — úloha strany jako řídicí a orientující síly, a rovněž úloha vědy, která tvůrčím způsobem rozpracovává problémy, které musíme řešit.

Věda nám musí daleko výrazněji pomáhat v tom, abychom zvyšovali efektivnost a účinnost naší ideově výchovné práce. Dnes prakticky není možné opírat se jenom o empirické poznatky a náhodné jevy, bez nutných teoretických analýz a sociologických pohledů na strukturu armády, na názory a postoje vojáků.

Máme rovněž vyšší nároky na činnost vojenských sdělovacích prostředků. Tyto v uplynulém období postupně začaly úspěšně plnit svou funkci. Pozitivní působení na formování vědomí příslušníků ČSLA, vhodně doplňují výchovnou a propagandistickou práci v útvech. Nemůžeme si však zakrývat, že v činnosti sdělovacích prostředků se projevuje řada schematismů, malá vynalézavost, což snižuje jejich působení na myšlení a city vojáků. Vojenský tisk, rozhlas a televize musí aktivně doplňovat základní formy ideově výchovné práce. Snažit se napomáhat tomu, aby byly lépe pochopeny některé teoretické otázky, jako jsou např. učení o třídním boji, příčiny válek, teoretické pozadí pravicového oportunismu a revizionismu, atp. Prakticky se to projevuje u některých vojáků tím, že mají iluze o současném kapitalismu, jiní opět podléhají různým pacifistickým náladám a tendencím, projevují se náboženské a nacionalistické přežitky. Do nejbližší budoucnosti proto půjdeme s nárokem na zvýraznění výchovné funkce masových sdělovacích prostředků, na jejich vyšší efektivnost a přesvědčivost, která musí být spojována s ideovou čistotou.

Jestliže tedy říkáme, že smyslem naší práce v předsjezdovém období má být větší kvalita a odpovědnost, pak to v ideologické oblasti znamená především prohloubení argumentace, zvýšení přitažlivosti přednášek, informací, článků a relací a přirozeně soustavně pozornost této problematice nejen ze strany politických orgánů a stranických organizací, ale i přímo velitelů a štábů. Musíme naplnit požadavek, který jsme si už nejednou vytyčili, že ideologickou práci musí dělat každý komunista, že je to záležitost každého z nás.

Zdůrazňujeme také, že v ideově výchovné práci musíme posílit její komplexnost. Zabezpečit jednotné a koordinované působení jejich forem a prostředků na všechny sféry vojenské činnosti. V posledních letech se nám např. podařilo docílit obratu v právní propagandě a jisté pokroky jsme udělali i ve vojensko-technické propagandě. Cenné je, že do této práce se nám podařilo zapojit vedle politických pracovníků mnohé velitele, odborné a inženýrsko-technické kádry. Tuto tendenci v naší ideologické práci musíme všestranně podporovat, rozšiřovat ji dále zejména na oblast vojenské kázně a organizovanosti.

Vycházíme z toho, že příprava XV. sjezdu KSČ je celospolečenskou záležitostí. Nesporné ovšem je, že právě otázkám strany, připravenosti jejích kádřů, zhodnocení prosazování vedoucích úloh strany na jednotlivých úsecích našeho života musíme věnovat soustředěnou pozornost. Na výročních členských schůzích svazkových i svazových, okresních i krajských konferencích budou proto projednávány nejdůležitější výsledky jak v oblasti hospodářství, kultury, a v našich organizacích to budou otázky bojové a politické přípravy, ideologické práce, kázně a další. Přistoupíme k tomuto bilancování s dobrým pocitem. Po očistě podstatně vzrostla jednota a síla armádní stranické organizace. V duchu závěrů XIV. sjezdu se těžiště stranických jednání přeneslo na zabezpečení vysoké bojové pohotovosti, plnění výcvikových, ideově výchovných a výrobně hospodářských úkolů. Za nejdůležitější můžeme považovat to, že ve všech těchto oblastech se stále výrazněji uplatňují stranické metody práce, jako je přesvědčování, příkladnost komunistů, zvyšování vojenskoodborných a teoretických znalostí a rovněž tak dodržování zásad socialistické etiky a komunistické morálky.

Všechny stranické organizace uplatňují ve své činnosti princip demokratického centralismu a vnitrostranické demokracie při uskutečňování politiky strany ve svých konkrétních podmínkách. Značného zlepšení bylo dosaženo v rozvíjení a využívání stranické kritiky a sebekritiky. Zkvalitnila se práce s kritickými připomínkami. Je třeba říci, že ke zlepšení došlo zejména tam, kde velitelé, političtí pracovníci a vedoucí funkcionáři jdou sami příkladem a pro rozvoj kritiky a sebekritiky vytvářejí tak potřebný prostor. Nejsme spokojeni zatím s konkrétností a adresností kritiky, zejména ve větších základních organizacích a na štábech. Nevymizely ani obavy z následků kritiky. Stále se traduje obava, jakoby principiální stranická kritika musela být předzvěstí kádrových opatření apod. S takovým pojetím přístupu ke kritice nemůžeme souhlasit a je povinností výborů i politických orgánů proti tomu nekompromisně bojovat.

Dobrych výsledků jsme dosáhli ve zkvalitňování členské základny armádní stranické organizace. Její počet je k dnešnímu dni o 33 % vyšší proti roku 1971. V současné době je organizováno v KSČ 74,5 % důstojníků, 44,7 % praporčíků, 44 % žáků a posluchačů vojenských škol, 5,1 % vojáků základní služby a 17,3 % občanských pracovníků. Trvalá pozornost byla věnována přijímání mladých vojáků z povolání do řad strany, což se projevilo zejména ve zvýšené organizovanosti velitelů čet a rot. Početní růst i současný stav členské základny zabezpečuje tedy přímý stranický vliv na všech úsecích a oblastech života armády. Nesmíme však zapomínat na to, že více než jedna třetina jsou mladí členové a kandidáti. Máme některé organizace, kde převládá počet kandidátů. To všechno klade mimořádné nároky na výchovnou práci s těmito soudruhy.

Na vysoké úrovni vnitrostranického života závisí úroveň a kvalita plnění úkolů. Proto by se výroční členské schůze měly důkladně zabývat činností jak vlastní organizace, tak každého člena. Tato jednání tvoří nejdůležitější část pří-

prav XV. sjezdu KSČ a měla by vést k dalšímu sepětí strany s širokými masami bezpartijních. Jednání výročních členských schůzí by měla rovněž přispět k prohloubení internacionálního vědomí komunistů.

Jedním z důležitých poučení uplynulého období je spojování našich vnitřních úkolů s vývojem celé socialistické soustavy, koordinace cílů naší politiky s politikou Sovětského svazu a dalších bratrských zemí. Jednání XV. sjezdu KSČ bude navazovat na XXV. sjezd KSSS a sjezdy dalších bratrských stran. Politika mírového soužití, která zejména po konferenci v Helsinkách úspěšně pokračuje, je umožněna právě díky jednotě a obranné síle zemí Varšavské smlouvy. Je třeba zdůraznit, že ve výstavbě ČSLA má vzájemná pomoc a soudružská spolupráce armád Varšavské smlouvy, zejména Sovětské armády, pevné místo. Uplatňování sovětských zkušeností a upevňování bojové družby mezi našimi armádami se stalo zásadní internacionální povinností velitelů, politických orgánů a stranických i společenských organizací. Učiníme vše pro to, aby tato spolupráce se nadále prohlubovala, abychom zabezpečili naši zemi spolu s ostatními socialistickými zeměmi před každou nahodilostí a stali se štítem mírového života a spolupráce mezi národy.

V Dopise ÚV KSČ stranickým orgánům, organizacím a všem komunistům k přípravě XV. sjezdu se uvádí, že ke sjezdu přistupujeme za příznivých vnitřních i mezinárodních podmínek. Máme proto všechny předpoklady, abychom s plným soustředěním a střídavě ocenili svoje úspěchy a naši rovněž odpovědný přístup, jak dál naši činnost zdokonalovat. Udělejme všechno pro to, aby každá dobrá iniciativa lidí našla své uplatnění, abychom XV. sjezd naší strany přivítali v Československé lidové armádě novými úspěchy při plnění úkolů bojové a politické přípravy.